

Катерина Завалко —
завідувач кафедри
інструментально-виконавської
майстерності Київського
університету імені Бориса Грінченка,
доктор пед. наук, доцент

Олександр Злотник —
ректор Київського інституту
музики ім. Р. М. Глієра, професор,
народний артист України, композитор

Тетяна Кулішко —
головний редактор журналу
«Музичний керівник»

Наталія Лисенко —
директор з продуктового розвитку
Цифрового видавництва Еспертус

Алла Мігай —
телеведуча, казкарка, сценарист,
композитор, поет, заслужений діяч
мистецтв України

Олена Половіна —
завідувач кафедри дошкільної
освіти Факультету педагогічної
освіти Київського університету
імені Бориса Грінченка,
канд. пед. наук, доцент

Наталія Савінова —
шеф-редактор Еспертус Освіта

Тетяна Строгаль —
доцент кафедри теорії та історії
музики факультету мистецтв НПУ
імені М. П. Драгоманова, психолог,
музичний терапевт, канд. пед. наук

Ірина Клименко —
завідувач Проблемної
науково-дослідної лабораторії
етномузикології, доцент кафедри
історії української музики
та музичної фольклористики НМАУ
імені П. І. Чайковського,
кандидат мистецтвознавства

ЕКСПЕРТНА РАДА

Тетяна Вусик —
музичний керівник,
вихователь-методист дошкільного
навчального закладу № 8
«Барвінок», керівник методичного
об'єднання музичних керівників
м. Жмеринка, Вінницька обл.

Ірина Романюк —
методист науково-методичного
центру управління освіти
Миколаївської міської ради

Світлана Фір —
президент Орф Шульверк Асоціації
України, Чернігів

Київ
Еспертус Тек
2023

Музичний КЕРІВНИК

ЩОМІСЯЧНИЙ СПЕЦІАЛІЗОВАНИЙ ЖУРНАЛ

№ 10
ЖОВТЕНЬ
2023

Видається за інформаційної підтримки Міністерства освіти і науки України

На хмаринках професійних мрій

Під час війни багато хто почав жити за інерцією. Це — своєрідний механізм захисту психіки та мінімізації стресу від рутини й жахливих подій, що ми отримуємо. Однак рух за течією може бути рятівним лише тимчасово. У довгостроковій перспективі — він деструктивний. Із часом можна озирнутися назад і гірко пошкодувати, що не реалізували свої мрії або не використали свій час із максимальною користю.

Тож не гайте професійних шансів та реалізуйте їх разом із журналом «Музичний керівник»!

?! Давно хотіли позбутися російського репертуару й не знали, якими якісними творами українських композиторів замінити?

Для вас — довгоочікуваний **орієнтовний перелік музичних творів**, який склала редакція, спираючись на уподобання читачів та підказки фахівців із музичного виховання. Кілька місяців консультацій та пошуків у результаті дали базу для роботи, щоб виховувати справжніх патріотів. Наголошуємо, що перелік не є фінальним. І далі надходять пропозиції. Тож за кілька місяців повернемося з доповненим варіантом.

Стрибаймо далі хмаринками професійних мрій!

?! Хотіли налагодити **співпрацю із батьками вихованців** та шукали цікаві формати?

Маєте цикл батьківських зборів — музично-оздоровчих тренінгів на основі фольклору та підказки, як зробити опитування батьків у цифровому форматі.

?! Шукали рішення, як освіжити себе у професії?

Беріть у роботу готові мініпроекти, які занурять у світ елементарного музичування та **спонтанної творчості**. Надихайтесь ідеями та хай ніщо не завадить вам спробувати зробити так само креативно!

«Ми самі маєм стати тими змінами, які хочемо побачити у світі», — казав Махатма Ганді. Тож робімо ці кроки разом.

Насамкінець — зі святами вас, любі: із Всеукраїнським днем дошкілля, Усесвітнім днем музики, із чудотворним днем Покрови Пресвятої Богородиці та з Днем захисників і захисниць України. Миру і світлої долі нашій Батьківщині!

З повагою
головний редактор
Тетяна Кулішко

офіційні документи

- 4 Лист МОН про організацію діяльності у 2023/2024 навчальному році: «вершки» для музкерівника

громадська платформа

- 6 На часі — зміни професійних кейсів

освіта майбутнього

- 9 Нові орієнтири в музичному репертуарі. Проміжні підсумки флешмобу

батьківська світлиця

Наталія Сімон,
Світлана Боднар

- 12 Етномандрівка Поділлям

Зануртеся у вібрації українського музичного фольклору. Беріть у роботу сценарій музично-оздоровчого тренінгу для дітей та їхніх батьків. Під час тренінгу ознайомте учасників із традиційними народними ремеслами, а також зможете нормалізувати їхній психоемоційний стан, згуртувати навколо споконвічних цінностей українців. Виховуймо патріотів змалечку!

Скачайте аудіо
на emuzker.expertus.com.ua

ДОВІДНИК МОЛОДОГО СПЕЦІАЛІСТА

Олена Половіна

- 18 Як залучити до свята дітей, які довго не відвідували дитсадок

Як діяти в ситуаціях, коли дитина рідко відвідує дитсадок, а на святі батьки прагнуть бачити її ледь не в головній ролі? Що має бути в кейсі музичного керівника для таких випадків? Яку стратегію поведінки обрати? Створіть алгоритм свята так, щоб об'єднати всіх і водночас плекати унікальність кожного

корекційна робота

Маша Сльот

- 21 Музика для всіх: організуємо заняття в інклюзивній групі

Візьміть у роботу методичні підказки та приклади ігор для заняття в інклюзивній групі. Вони враховують можливості як дітей із нормотиповим розвитком, так і дітей із особливими освітніми потребами

візок ідей

Інна Борисенко

- 25 Ритмо-рухова модель «Сонях Тутті»

Перетворіть одне або кілька музичних занять на захопливу подорож соняшниковим полем, де під орудою знаного диригента Соняха Тутті зазвучить неймовірна музика. Скачайте в електронному журналі всі необхідні дидактичні матеріали до моделі — аудіофайл, шаблон ребуса-розмальовки тощо

Скачайте аудіо
на emuzker.expertus.com.ua

Інна Борисенко

- 28 Мініпроект «Мурчикова наука та блакитно-жовта мелодія»

Заберіть готову пісню та інструкцію, як її оздобити елементарним музикуванням. А ще — тематичну історію, рухову імпровізацію зі звучними жестами та додаткові файли в електронному журналі: фонограми, відео, ноти, шаблони розмальовок. І все, щоб поринути в теплу осінню історію про котика, який ловив шурхотливе листя замість мишей

Скачайте аудіо
на emuzker.expertus.com.ua

- 31 Календар ідей на листопад

музична ігротека

Світлана Ткачук

33 Чотири гри з кольоровими стрічками та листочками

Інна Карауш

37 Рухливі ігри з фонограмами до осіннього свята

Скачайте фонограми
на emuzker.expertus.com.ua

Лідія Ляшенко

38 Відгадай мелодію

Поповніть свою ігротеку цікавою грою, за допомогою якої зможете пригадати з вихованцями улюблені пісні, організувати своєрідне музичне змагання, поспівати, помузикувати і просто розважитися. Обіцяємо — буде весело й корисно!

технічні засоби

Інна Карауш

40 Як створити музичний опитувальник у Google Forms

Скористайтеся покроковою інструкцією, як створити музичний опитувальник за допомогою сервісу Google Forms. Відтак зможете проводити анкетування як батьків, так і колег у сучасному зручному форматі

сценарії свят і розваг

Тетяна Наберушкіна

45 Круть, Верть та лінивий Гриць, або Зерниста знахідка

Шукаєте ідею для осінньої розваги? Скористайтеся сценарієм з образністю українських народних казок та пісень. Вийде цікавий мікс із впізнаваною сюжетною лінією, в якій Півник завдяки допомозі друзів знайшов спосіб, як перетворити знайдений колосок на запашний хліб

НОТОТЕКА

Інна Карауш

48 А я — українка

Скачайте фонограму
на emuzker.expertus.com.ua

Тетяна Костенецька

49 Танцювати дуже хочу

Олена Риковська,
Надія Красоткіна

49 Вже за вікнами осінь ходить

50 Листочки з дерева летять

51 Осінь нас на вірші надихає

Ольга Маєвська,
Надія Семена

51 Покрова

Скачайте фонограму
на emuzker.expertus.com.ua

Ольга Маєвська,
Вікторія Забава

52 Щиро просимо до хати

Скачайте фонограму
на emuzker.expertus.com.ua

поетична сторінка

Володимир Верховень

53 Возить барви осінь: Добірка тематичних віршів

ДОВІДНИК МОЛОДОГО СПЕЦІАЛІСТА

Як діяти в ситуаціях, коли дитина рідко відвідує дитсадок, а на святі батьки прагнуть бачити її ледь не в головній ролі? Що має бути в кейсі музичного керівника для таких випадків? Яку стратегію поведінки обрати? Створіть алгоритм свята так, щоб об'єднати всіх і водночас плекати унікальність кожного

Олена Половіна,
завідувач кафедри дошкільної
освіти Факультету педагогічної
освіти Київського університету
імені Бориса Грінченка,
канд. пед. наук, доцент

Як залучити до свята дітей, які довго не відвідували дитсадок

Деякі діти рідко відвідують дитячий садок. Це — проблема для педагогів, які досі вважають свято звітним концертом, а якість виконання вокальних чи танцювальних номерів — пріоритетом. Та насправді жодної проблеми немає. Поміркуємо, як діяти за таких обставин.

Видозмініть змістове наповнення

Насамперед прийміть ситуацію. Ви можете дозволити собі емоційні реакції, однак не в присутності свідків. Ситуації такі були, є і будуть. Проте це не трагедія й не вирок. Це — професійний виклик, який потребує напрацювання певного досвіду.

Змиріться з тим, що про типовий сценарний варіант свята, репетиції треба забути. Орієнтиром у такому разі мають бути **стратегії аніматорів**: вони попередньо не готують дітей до свята, а продумують програму, зокрема вокальні й ритмічні номери, так, щоб будь-яка дитина змогла легко включитися в ту чи ту музичну активність.

У пригоді стануть дитячі пісні з рефренами в приспівках, як-от: «ла-ла-лей», «та-да-рі-да-рада», «дабі-дубі-да» тощо, а також прості танцювальні рухи. Ось на такий репертуар варто орієнтуватися. Проте це не заклик виключити з програми фахово поставлені вокальні й танцювальні номери. У будь-якій групі є діти, які залюбки їх підготують та виконають.

Не всі діти однаково вокально й пластично здатні виконувати ті чи ті музичні завдання. Генетичні чинники, нахили, здібності, психотип є важливими й проігнорувати їх неможливо. Відсторонити сором'язливих, неритмічних, непластичних дітей від участі у святі — груба помилка. Здебільшого саме дітям, які рідко відвідують дитячий садок, і властиві зазначені риси.

Музична діяльність **має приносити дітям задоволення**. І досягти цього можна лише за умови створення ситуації успіху: дитині потрібно пропонувати завдання, які відповідають її рівню розвитку та можливостям. Навіть найпростішу у вокальному плані пісню або танець із примітивними рухами можна подати ефектно — за рахунок

атрибутів та світлових ефектів під час виконання, вібрато в мікрофоні, бек-вокалу дорослих учасників свята, різних сюрпризних моментів тощо.

Уявіть декорацію бесідки в стилі прованс: столик, ваза з цукерками. За столиком сидять хлопчики. Звучить музика. Раптом лунає звук вітру – ваза перевертається й на підлогу висипаються цукерки... У цю мить вибігають дівчатка в костюмах цукерок і танцюють бугі-вугі. Далі знову вітер, потім усе вщухає. Під музику хлопчики збирають цукерки у вазу, а в цей час із-під столика вискакує ще одна дівчинка-«цукерка», зі сміхом забирає вазу з цукерками і приймає до своїх подружок.

Нічого складного у виконанні цієї постановки немає, тож до неї можна залучити й тих дітей, які лише розпочали відвідувати дитячий садок. Вони можуть виконувати роль хлопчиків, які збирають цукерки, або роль дівчинки, яка сидить під столом. Такі номери мають бути в кейсі музичного керівника, як і добірка музичних ігор, які не потребують попереднього розучування. І тоді питання, як залучити до свята дітей, які довго не відвідували дитячий садок, не буде тригером для педагогів.

Заручіться підтримкою родин

Коли батьки надмірно захоплюються розвитком інтелектуальних здібностей дитини, це призводить до того, що її духовне виховання відходить на другий план. Дитина ризикує втратити властиві їй від природи риси — доброту, щирість, чуйність, відкритість.

Це стосується й дорослих — у потоці робочих завдань вони не помічають «сердечної атрофії». Однак емоційний початок у людині є первинним. Це те, що відрізняє людей від машин, і те, що допоможе залишитися людині людиною. На цьому наголошував відомий китайський підприємець і філантроп Джек Ма. Штучний інтелект здатен виконувати багато завдань, але він ніколи не зможе транслювати емпатію, підтримку, душевність. Це — визначальні блага людини. Коли дорослий транслює їх, то наділяє ними дитину.

Здебільшого батьки вихованців не мають педагогічної освіти, виховують дітей інтуїтивно або керуються поведінковими патернами власних батьків. Не на користь ситуації також інформаційний мотлох, яким сповнений інтернет-контент, що так полюбляють сучасні батьки. І там можна знайти «діаманти», але для цього потрібно знати, який вони мають вигляд, щоб не прийняти за коштовність звичайне скло. Тому перший крок у налагодженні взаємодії з батьками — інформаційний.

Плануйте свято заздалегідь*. Створіть алгоритм свята, наповніть його номерами, які здатні об'єднати всіх і водночас зберегти унікальність кожного: родинний спів, татова гумореска, бабусине танго тощо. Завчасно повідомте родину про проведення свята, його тему, вислухайте пропозиції щодо родинного тематичного номера. Підготуйте слова й фонограми пісень, які плануєте виконувати на святі, надішліть їх у чат групи. А також продублюйте в особисті повідомлення батькам дітей, які рідко відвідують дитячий садок.

* Див. статтю Олени Половіної «Сучасне свято в ЗДО: змінити не можна продовжувати» в журналі «Музичний керівник» № 4/2023 на с. 4. — Прим. ред.

Усі ці кроки музичному керівнику складно робити самостійно — потрібна професійна **колаборація з вихователями групи****.

Відтак переконайте батьків у тому, що через зайнятість на роботі не можна відтермінувати розвиток дитини. Кожен день має значення, адже в дитини формуються поведінкові патерни, закладаються основи ставлення до себе та інших. Кожне необережне слово з вуст роздратованого дорослого може стати «бомбою сповільненої дії», яка закладе механізми зневіри, цинізму, підлабузництва, лицемірства, агресії. Апелуйте до свідомості

батьків, їхніх почуттів: занурте їх у ситуації власного негативного досвіду, продемонструйте відеофрагменти, які здатні розчулити навіть найчерствішу й найцинічнішу душу.

Найчастіше діти не відвідують дитячий садок, бо хворіють. **Під час хвороби** музичні активності матимуть не лише розважальний, а й лікувальний ефект:

- * спів розкриває легені та є чудовим тренажером для дихання;
- * тембри багатьох музичних інструментів, наприклад дзвіночків, позитивно впливають на емоційний стан;
- * музичні руханки поліпшують кровообіг та лімфообіг.

А сміх зміцнює імунітет. Отже, вправляючись у музичних видах діяльності вдома, дитина не лише готується до свята, а й зцілює себе. Також можна **залучити до співпраці бабусь та дідусів**. Зазвичай вони доглядають за онуками, поки ті хворіють, і відповідально ставляться до прохань педагогів. Організуйте **коротенькі відеозаняття**. Увага до дитини та спільний спів здатні творити дива. Звісно, під час хвороби не потрібно проводити такі заняття часто.

І наостанок: не існує ідеальних рецептів, як і не існує ідеальних ліків. Одним вони можуть зашкодити, інших — повернути до активного життя. Кожен має визначити для себе: чи заслуговує на свято будь-яка дитина? І лише усвідомлено й аргументовано відповівши на це запитання, створити власну скарбничку професійних «ухтишок». А ми вам залюбки поаплодуємо, тому що аплодисменти — найліпша нагорода для справжнього митця. А ви — саме такі! 🎵

** Див. статтю Олени Половіної «Партнерство музичного керівника та вихователя» в журналі «Музичний керівник» № 4/2021 на с. 4. — Прим. ред.